

Verslag

Themabijeenkomst

Groen aan de Buurt

Juridische vraagstukken en ruimtelijke procedures

18 april 2019

Groen aan de Buurt

Steeds meer mensen nemen het initiatief om de natuur in hun eigen buurt te ontwikkelen en onderhouden. Deze bewoners leveren zo zelf een bijdrage aan de verbetering van de natuur in en rondom steden en dorpen. Het programma Groen aan de Buurt begeleidt en ondersteunt bewoners en gemeenten bij het realiseren van groene bewonersinitiatieven. Groen aan de Buurt verbindt initiatieven met elkaar en zorgt voor kennisuitwisseling. Het programma creëert een leernetwerk, waarbinnen overheden van elkaar kunnen leren.

Themabijeenkomst 18 april

Gedurende de looptijd van het programma organiseren we diverse themabijeenkomsten. De vijfde themabijeenkomst vond plaats op 18 april 2019, in het gemeentehuis van Zeist. We gingen aan de slag met de vraag: Hoe ga je om met juridische procedures en hoe zorg je dat deze niet belemmerend worden voor de uitvoering van een groen buurtproject? Dit deden we aan de hand van actuele Groen aan de Buurt casussen onder begeleiding van Mark Verhijde, medeauteur van "[regel die burgerinitiatieven!](#)". Bij de bijeenkomst waren 21 vertegenwoordigers van gemeenten, waterschap HDSR en de provincie Utrecht aanwezig. Daarnaast waren in het specifiek ook medewerkers van ruimtelijke ordening en juridische zaken uitgenodigd en aanwezig om mee te denken.

Groen aan de Buurt is een initiatief van IVN Utrecht, NMU en Landschap Erfgoed Utrecht. Provincie Utrecht is opdrachtgever en financier.

Aansprakelijkheidsquiz

De middag begon met een korte toelichting op het programma Groen aan de Buurt door Hélène Hine, van Landschap Erfgoed Utrecht. Daarna gingen we onder leiding van Mark Verhijde aan de slag met een aansprakelijkheidsquiz. Want wat weten we eigenlijk van die “wolk van juridische regels”, waar initiatiefnemers en vrijwilligers mee te maken hebben? Hoe ga je om met aansprakelijkheden, risico's, schade en zorgplicht? Aan de hand van voorbeelden met lastige vragen hebben we onze kennis getest.

Hiernaast een voorbeeld van de vragen die zoal langskwamen. De eerste vraag ging over schade als gevolg van beheerwerkzaamheden met de Big Blancheer. Over deze vraag werd meteen al flink gediscussieerd, maar in dit geval betaalt de stichting de schade, omdat deze de opdracht coördineert en uitvoert. Naast deze vraag waren er nog meer leuke vragen waardoor we op een speelse manier de belangrijke aansprakelijkheidsbegrippen onderzochten. De presentatie met de aansprakelijkheidsquiz is te vinden op onze [website](#).

Gezamenlijk aan de slag voor oplossingen

Groen aan de buurt werkt in acht gemeenten actief samen met de gemeente en bewonersgroepen aan de ontwikkeling van goede ideeën en plannen, en de uitvoering van deze plannen. Bij de uitvoering van plannen moeten juridische en ruimtelijke procedures in acht worden genomen. Zo moet een project passen binnen het bestemmingsplan en moeten er afspraken worden gemaakt over aansprakelijkheid. Als de juridische stappen niet goed worden doorlopen kan hierdoor onenigheid ontstaan tussen de verschillende partijen. Om te leren van elkaar gingen we samen aan de slag met actuele casussen, zodat projecten in de toekomst geen vertraging oplopen en initiatiefnemers enthousiast aan de slag kunnen. De eerste casus kwam uit de gemeente Soest en de tweede casus uit de gemeente Zeist.

Casus Soest

Tijdens de bewonersavonden in de gemeente Soest was één van de geselecteerde ideeën het aanplanten van heggen op de Noorder Eng. In de buurt was een flyer verspreid om zoveel mogelijk vrijwilligers te werven voor het planten van de heg. Op deze flyer reageerden vier bewoners met bezwaren tegen dit project, waarna zij van meerdere omwonenden handtekeningen verzamelden en hun argumenten verwoordden in een brief. Hierop heeft de gemeente de bezwaren onderzocht en kwam tot de ontdekking dat er geen toets aan het bestemmingsplan was geweest. De afdeling Realisatie van de gemeente is vanaf het begin betrokken geweest bij het project maar de afdeling Ruimte was nog niet geïnformeerd over de locatie. De betrokken partijen waren dus niet op de hoogte van het feit dat het planten van hagen en bomen in strijd is met het geldende bestemmingsplan De Eng.

Samen bespraken we wat hier mis is gegaan en hoe we dit in het vervolg kunnen voorkomen. Een belangrijk punt dat naar voren kwam is dat een omgevingscheck bij Ruimtelijke Ordening moet worden opgenomen als één van de stappen van de Groen aan de Buurt aanpak. Het is belangrijk dat de gemeente en GadB de verwachtingen van bewoners goed managen, door samen goed voor te bereiden voordat buurtbewoners met ideeën komen. Dit kan gedaan worden door vooraf al gebieden te selecteren voor

Groen aan de Buurt is een initiatief van IVN Utrecht, NMU en Landschap Erfgoed Utrecht. Provincie Utrecht is opdrachtgever en financier.

groenprojecten, zoals de gemeente Zeist heeft gedaan, of door een check te doen bij de afdeling Ruimtelijke Ordening nadat bewoners met ideeën zijn gekomen. Daarnaast moet de gemeente opletten dat ze bij het gebruik van inspiratiedocumenten voor de leefomgeving geen verkeerde verwachtingen scheppen bij bewoners.

Casus Zeist

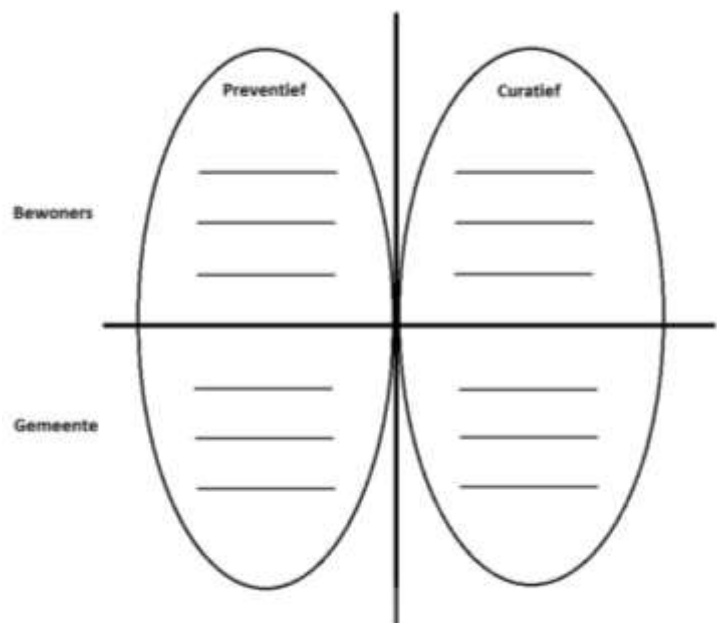
Tijdens de ideeënavond in de gemeente Zeist was één van de geselecteerde ideeën het ophangen van hanging baskets aan lantaarnpalen. De gemeente heeft bij de communicatie (schriftelijk en mondeling) aangegeven dat er een zelfbeheerovereenkomst getekend moest worden voor het initiatief, maar door omstandigheden hebben de buurtbewoners de overeenkomst zelf pas gekregen nadat de baskets al hingen. De bewoners gaven toen aan de overeenkomst niet te willen tekenen omdat er in staat dat de bewoner die tekent wettelijk aansprakelijk is voor (ongevallen met) de baskets. Daar wilden ze niet voor tekenen. Daardoor hingen de baskets er zonder zelfbeheerovereenkomst.

In dit geval is de gemeente de eigenaar van de baskets. Doordat de bewoners de baskets hebben opgehangen zijn zij aansprakelijk wanneer ze niet goed zijn opgehangen. Voor de gemeente is het in dit geval standaard dat de bewoners een adoptiecontract tekenen, maar de bewoners konden zich niet vinden in het contract. We bespraken daarom de mogelijkheid om het adoptiecontract te verduidelijken voor bewoners, zodat ze goed snappen waar het over gaat en duidelijk is wanneer ze precies aansprakelijk zijn. Dit kan vooraf gedaan worden met collega's en in samenspraak met de bewoners. Dan kan het voor bewoners minder spannend zijn om het contract te tekenen.

Inmiddels is de overeenkomst getekend door 8 bewoners.

Vlindermethodiek

Een manier om dit soort onenigheden bij burgerinitiatieven te voorkomen is door gebruik te maken van de vlindermethodiek. Via de vlindermethodiek breng je in kaart hoe je een calamiteit kan voorkomen en hoe je deze kan oplossen. Het is een eerste stap bij het voldoen aan de zorgplicht van een gemeente. Je brengt in kaart wat veilig is en wat niet. De bovenste twee blokken vul je in voor bewoners en de onderste twee blokken voor de gemeente. Aan de linkerkant schrijf je op wat preventief gedaan moet worden om de calamiteit te voorkomen en aan de rechterkant wat curatief (letterlijk vertaald: genezend) gedaan moet worden om de calamiteit goed af te handelen. Daarna kan er per onderdeel een to-do-lijst gemaakt worden. De laatste stap is om deze lijst vast te leggen in een logboek.

Voor de casus Zeist en het hypothetische incident dat de baskets van de lantaarnpaal vallen hebben we voor gemeente en bewoners inzichtelijk gemaakt waar ze verantwoordelijk voor zijn. Zo moeten de bewoners bijvoorbeeld vooraf zorgen dat de baskets kwalitatief in orde zijn en de gemeente de lichtmasten checken of ze geschikt zijn om de baskets aan op te hangen.

Het vlindermodel is vrij toegankelijk op internet te vinden en een aanrader om te gebruiken als je samen met burgers aan de slag gaat met een initiatief. Kijk voor meer informatie op:

- <https://markverhijde.nl/participatiekamer/>
- <https://markverhijde.nl/online-gereedschap/>

Groen aan de Buurt is een initiatief van IVN Utrecht, NMU en Landschap Erfgoed Utrecht. Provincie Utrecht is opdrachtgever en financier.